

Aleg 321

Sprawozdanie

komisyi bankowej o petycyi Banku przemysłowego dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem we Lwowie oraz o załączonem sprawozdaniu Wydziału krajowego w tej sprawie z dnia 20. lutego 1914 LW. 37.421/1914 w sprawie udzielenia gwarancyi krajowej dla obligacyi tegoż banku, fundowanych na pożyczkach wymienionych w §. 6. II. statutu bankowego.

Wysoki Sejmie!

Bank przemysłowy ma w myśl §. 6. statutu prawo wydawania bankowych zapisów długu (obligacyi):

Zapisy te mogą opierać się albo

1. na pożyczkach udzielonych państwu, krajowi, albo innym osobom za gwarancyą kraju lub państwa, względnie na pretensyach do państwa przez Bank nabytych, albo

2. na pożyczkach hipotecznie zabezpieczonych na przedsiębiorstwach fabrycznych, względnie udzielonych bez takiego zabezpieczenia gminom, powiatom lub innym korporacyom, uprawnionym do nakładania dodatków do podatków.

Pierwsza kategoria posiada już w myśl §. 8. ustawy z dnia 27. grudnia 1905 Dz. u. p. Nr. 213. kwalifikacyę papierów pupilarnych. Drugiej kategorii natomiast przywilej ten nie przysługuje.

Przez emisję takich obligacyi długoterminowych i niewypowiedzialnych, może Bank udzielać kredytu długoterminowego i niewypowiedzialnego a więc najzdrowszego i najwygodniejszego, dotychczas przemysłowi niedostępnego.

W pierwszych 3 latach istnienia Banku wpłynęło też kilkaset podań o długoterminowe pożyczki w łącznej sumie około 20,000.000 koron.

Emisyjny kredyt przemysłowy miałby w naszym kraju wszelkie widoki szybkiego rozwoju, gdyby Bank przemysłowy mógł na tem polu konkurować z innymi bankami. Tak jednak nie jest. Inne instytucye bowiem wydają papiery o charakterze pupilarnym. Bank przemysłowy zaś stanowi wyjątek, a to właśnie o tych emisji, którym przypisać ma najważniejsza i najpraktyczniejsza rola na polu obsługi kredytowej przemysłu.

Pupilarność emisji pod 1. wymienionych ma tylko małe znaczenie praktyczne, gdyż prawdopodobnie rzadko zajdzie wypadek, w którym Bankowi przemysłowemu przypadnie udzielić kredytu państwu lub krajowi, lub też nabyć od

nich pretensye. Natomiast ważnem i doniosłem byłoby uzyskanie pupilarności dla obligacyi fundowanych na pożyczkach, udzielanych przedsiębiorstwom fabrycznym za zabezpieczeniem hipotecznem, lub też korporacyom publicznym, uprawnionym do nakładania dodatków do podatków.

Bez pupilarności niski kurs takich pożyczek obligacyjnych odbierze zawsze Bankowi przemysłowemu możność konkurencyi, zwłaszcza z instytucyami obcemi, których emisjom przyznany jest ustawowo charakter papierów pupilarnych.

Uzyskanie tego charakteru papierów pupilarnych dla obligacyi Banku przemysłowego jest jedynym środkiem do obniżenia ceny kredytu. Ustawa z dnia 27. grudnia 1905 Dz. u. p. Nr. 213. postanawia w §. 7., że fundowane obligacye bankowe, za które gwarantuje kraj, są ex lege papierami pupilarnymi.

Bank przemysłowy, w którym kraj jest zaangażowany kapitałem 5,100.000 koron, jest prawie bezpośrednim organem kraju, mającym spełniać wielkie i doniosłe zadania w interesie ekonomicznego dobra kraju. Należałoby więc dać Bankowi przemysłowemu możność wywiązania się z tego zadania. Jeżeli się uwzględni, że kraj ma przeważający wpływ na zarząd Banku, że dozoruje ten zarząd przez swego komisarza krajowego, że dla każdej pożyczki obligacyjnej, udzielonej korporacyom publicznym potrzebnem jest poprzednie zezwolenie Wydziału krajowego (§. 6 ustęp ostatni) i że przytem Dyrekcyja Banku gotową jest poddać się wszelkim dalszym żądaniom kontroli nie można mieć wątpliwości, iż gwarancya za obligacye Banku przemysłowego nie narazi kraju na większe ryzyko, niż gwarancye, które już kraj przyjął w innych przypadkach.

W ciągu rozprawy przyszła Komisya do przekonania, że obniżając gwarancyę z pierwotnie proponowanej kwoty 15 milionów do 10 milionów koron pozyska jednomyślność w Komisyi, co do uchwalenia tej zredukowanej kwoty. Prognoza jednak nie okazała się trafną, gdyż opozycya, która zwalczała przedłożenie zasadniczo a chwilowo skłonną była za cenę obniżenia gwarancyi zgodzić się na wnioski Komisyi. powróciła do pierwotnego swego stanowiska przy głosowaniu.

Ta okoliczność jedynie była powodem, iż wbrew opinii Wydziału krajowego subsydyarna gwarancya została przez Komisję bankową obniżona do kwoty 10 milionów koron. Podnieść to mamy za obowiązek dla zapobieżenia wszelkim możliwym przypuszczeniom, jakoby obniżenie kwoty gwarancyjnej było wynikiem dotychczasowej działalności Banku Przemysłowego.

Komisya bankowa wreszcie uchwaliła przedstawić Wysokiemu Sejmowi dwie rezolucyje, pierwszą na wniosek p. Długosza, drugą na wniosek p. Zgórskiego.

Zważywszy powyższe okoliczności, Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań wypływających z wydania bankowych zapisów długu (obligacyi) Banku przemysłowego dla Galicyi i Lodomeryi fundowanych na pożyczkach wymienionych w §. 6. II. statutu bankowego aż do wysokości dziesięciu milionów (10,000,000) koron wartości imiennej w ten sposób, że regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom tych obligacyi poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy, utworzony dla tych obligacyi, następnie Bank przemysłowy całym swoim majątkiem, a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania tych obligacyi, wchodzi w zastosowanie gwarancya kraju.

Rezolucya 1. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby czuwał nad tem, iżby Bank przemysłowy popierał również przemysł średni, a przez obsadzanie posad, o ile możliwości, wyłącznie siłami krajowemi, umożliwiał kształcenie ich na polu przemysłu i handlu krajowego“.

Rezolucya 2. „Wzywa się Wydział krajowy, aby corocznie przedkładał Sejmowi osobne sprawozdanie o Banku przemysłowym“.

Przewodniczący:

Adam.

Sprawozdawca:

Götz.

LW. 37.421/1914.

We Lwowie, dnia 20. lutego 1914.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi Banku przemysłowego dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w sprawie udzielenia gwarancyi kraju dla obligacyj tegoż Banku fundowanych na pożyczkach wymienionych w §. 6. II. statutu bankowego.

Bank przemysłowy dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wniósł na podstawie uchwały Rady zawiadowczej z dnia 28. lutego 1911 petycyę do Wysokiego Sejmu o udzielenie gwarancyi kraju obligacyom Banku, fundowanym na pożyczkach wymienionych w §. 6. II. statutu bankowego, aż do łącznej sumy emisyjnej 20 milionów koron.

Komisya bankowa, której Wysoki Sejm petycyę tę do sprawozdania przydzielił, uchwałą swą z dnia 20. lutego b. r. zwróciła się do Wydziału krajowego o zaopiniowanie tej prośby. Wykonując tę uchwałę, przedkłada Wydział krajowy następujące sprawozdanie:

Jednym z głównych powodów powołania do życia Banku przemysłowego była konieczność otwarcia naszemu przemysłowi źródła kredytu dotychczas w kraju nieuprawianego, t. j. długoterminowego kredytu przemysłowego, którego by Bank przemysłowy w drodze emisji swych obligacyi mógł przemysłowi krajowemu dostarczać. Stosownie do tych intencyi jest Bank według §. 6. statutu upoważniony do wydawania bankowych zapisów długu (obligacyj) fundowanych na pożyczkach przez Bank udzielanych lub przezeń w drodze cesyi nabytych.

Przy tworzeniu Banku nie zwrócono jednak uwagi na konsekwencye wynikające ze stworzenia nowego typu obligacyj dotychczas w kraju nieznanego. Oto do najważniejszego działu emisji, t. j. do obligacyj fundowanych na pożyczkach wymienionych w §. 6. II. statutu nie mają zastosowania postanowienia §. 8. ustawy z dnia 27. grudnia 1905 Dz. p. p. Nr. 213 dotyczące przyznawania emisjom bankowym kwalifikacyi papierów pupilarnych tak, że obligacye te prawa pupilarności nie posiadają.

Skutki tego przedstawione wyczerpująco w petycyi Banku są te, że emisye Banku musiałyby uzyskiwać niższy kurs od papierów prawo pupilarności posiadających. Kredyt zatem udzielany przez Bank przemysłowy musi być droższy od kredytu udzielanego przez inne instytucye a zwłaszcza przez oba czeskie banki związkowe kas oszczędności, których emisye mają prawo pupilarności przyznane ustawą z dnia 26. lipca 1902 L. 168 Dz. p. p.

Bank przemysłowy zatem zupełnie nie przystąpił i przystąpić nie mógł do emisji obligacyj przemysłowych, a jedynie udzielał gotówkowych pożyczek długoterminowych w dość skromnych rozmiarach (do końca roku 1912 35 takich pożyczek na kwotę 2,646.000 koron). W ten sposób zaangażował Bank znaczną część własnych środków w długoterminowych pożyczkach. W roku 1913 nie udzielono już ani jednej pożyczki tego rodzaju. Niepożądane zatem następstwa istniejącego stanu rzeczy są te, że mimo intencji Wysokiego Sejmu i mimo rzeczywistej potrzeby przemysłu Bank przemysłowy nie jest w stanie podjąć głównego zadania, dla którego został stworzony, gdyż nasycenie rynku efektami mającymi prawo pupilarności odbiera zupełnie możność konkurencji emisjom prawa tego nie posiadającym. Dlatego też zdaniem Wydziału krajowego celem umożliwienia wreszcie Bankowi rozpoczęcia tego działu swych czynności tak doniosłego dla rozwoju przemysłu, pożądanę jest uwzględnienie petycyi Banku i udzielenie gwarancji kraju jego obligacyom. Wskutek przyjęcia takiej gwarancji obligacye Banku uzyskają temsamem w myśl §. 7. ustawy z dnia 27. grudnia 1905 Dz. p. p. Nr. 213 prawo pupilarności. Przez to wzmocni się zaufanie publiczności do tych papierów i otworzy się dla nich te źródła lokaty, które dotychczas zupełnie są zamknięte. W każdym razie wskazanemby było obecnie ograniczenie sumy emisji do kwoty 15 milionów koron, gdyż zdaniem Wydziału krajowego nie ma na razie widoków, aby znaczniejszą ilość papierów można było korzystnie na targu umieścić.

Wydział krajowy nie sądzi, aby przez podjęcie tej gwarancji mogły wyniknąć dla funduszów kraju jakiekolwiek niebezpieczeństwa. Zasady przestrzegane przez Dyrekcyę Banku przy udzielaniu takich pożyczek i szacowaniu przedsiębiorstw przemysłowych gwarantują jak największą ostrożność z tej strony. Ponadto Wydział krajowy w myśl postanowień statutu Banku ma obecnie poważny wpływ na agendy jego i wpływ ten w przyszłości zachowa. W obecnej Radzie zawiadowczej Banku zasiada 5-ciu członków t. j. połowa mianowanych przez Wydział krajowy, a nadto w posiedzeniach Rady zawiadowczej ma prawo brać udział wydelegowany członek Wydziału krajowego z głosem doradczym. Prezes Rady zawiadowczej jest mianowany przez Wydział krajowy. Po upływie zakreślonego w §. 21. pięcioletniego okresu wchodzi w życie postanowienia statutu co do wyboru członków Rady zawiadowczej. W myśl tych postanowień mianuje Wydział krajowy 3-ech członków Rady zawiadowczej, resztę zaś członków wybiera Walne Zgromadzenie. Gdy zaś w rękach kraju znajduje się większość akcji (imiennej wartości 5,100.000 K.), to wpływ faktyczny i decydujący na skład Rady zawiadowczej, a co za tem idzie Dyrekcyi Banku i na całą działalność Banku przemysłowego leży zupełnie w rękach Wydziału krajowego, któremu nadto przysługuje prawo mianowania Prezesa Rady zawiadowczej. Wpływ zatem przeważny, jaki ma Wydział krajowy na działalność Banku, wyklucza możność takiej polityki emisyjnej, któraby mogła ewentualnie narazić na niebezpieczeństwo fundusze krajowe z powodu podjętej gwarancji.

Wydział krajowy ma nadto na uwadze interes finansów krajowych, które w znacznej kwocie zaangażowane są w akcyach Banku. Rozwinięcie kredytu emisyjnego może i powinno być wobec nowości tego rodzaju emisji źródłem znacznych zysków dla Banku, w których partycypować będzie przedewszystkiem kraj jako główny akcyonaryusz.

Za uwzględnieniem prośby Banku przemysłowego przemawiają nadto bilanse jego, które wskutek niemożności udzielania hipotecznego emisyjnego kredytu przedstawiają brak równowagi.

Oto pozycja „dłużnicy“ wynosi w stosunku do ogólnej sumy aktywów	
w bilansie 1910/11 kwotę 14 859.187 K 02 h na 33,084.644 K 76 h t. j. 44·9%	
„ 1912 „ 17,738.707 K 49 h na 38,887.279 K 31 h t. j. 45·6%	
„ 1913 „ 20,049.489 K 26 h na 41,748.512 K 43 h t. j. 48%	

Przyczyną tego jest to że Bank skazany jest wobec niemożności emisji obligacyj, jedynie na źródła krótkoterminowego kredytu i jedynie takiego kredytu może udzielać przedsiębiorstwom przemysłowym.

Taki stan mógłby nasunąć uwagi zarówno ze względu na płynność aktywów Banku, jakoteż na odnośne przedsiębiorstwa przemysłowe, które w razie niepomyślnej konjunktury mogą być narażone na nagłe wypowiedzenie kredytu.

Przez rozpoczęcie emisji obligacyj przemysłowych będzie miał Bank możność znaczną ilość dotychczas nie pokrytych wierzytelności przemienić na pożyczki hipoteczne udzielone w obligacjach — przedsiębiorstwa zaś przemysłowe uzyskawszy kredyt długoterminowy, nowy, odzyskają większą niezależność.

Co do formy proponuje Wydział krajowy powzięcie uchwały analogicznej do uchwały gwarancyjnej z dnia 18. kwietnia 1885 w sprawie obligacyj komunalnych Banku krajowego a mianowicie:

„Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań wypływających z wydania bankowych zapisów długu (obligacyj) Banku przemysłowego dla Galicyi i Lodomeryi fundowanych na pożyczkach wymienionych w §. 6 II. statutu bankowego aż do wysokości piętnastu milionów (15,000.000) koron wartości imiennej w ten sposób, że regularną opłatę procentów i spłatę kapitału posiadaczom tych obligacyj poręcza w pierwszym rzędzie specjalny fundusz rezerwowy utworzony dla tych obligacyj, następnie Bank przemysłowy całym swoim majątkiem, a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania tych obligacyj, wchodzi w zastosowanie gwarancja kraju.

Marszałek krajowy:

Adam Gotuchowski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Dr. Władysław Jahl w. r.